

LITERATŪRINIS RAŠINYS

Buvimo savimi tema pasirinktuose lietuvių literatūros kūriniuose

(Donelaitis, Putinas)

1	„Pažink save ir tu pažinsi pasaulį“ – skelbiama ant Delfų šventyklos,	Emocinis elementas –
2	pastatytos beveik prieš tris tūkstančius metų. Mokslininkų nustatyta, kad	Delfų šventyklos užrašas,
3	žmonijai liko ištyrinėti maždaug 65 procentai pasaulio, o šio pasaulio dalis	paaiškinantis temą ir jos
4	yra ir žmogus. Matyt, žiūrėdami tiek į gamtą, tiek į žmogų galima atrasti	šąsąją su pasauliu (<i>kon-</i>
5	bendrus pasikartojančius dėsningumus, išvesti formules. Antikos išminčių	<i>tekstinis temos aspektas</i>)
6	pastebėtas ryšys tarp žmogaus ir pasaulio ryškėja ir mūsų lietuvių	Pristatomi autorai ir
7	literatūroje. Grožinės literatūros pradininkas, Apšvietos atstovas K.	nagrinėjamos temos as-
8	Donelaitis atkreipė dėmesį į <u>tautinio tapatumo</u> išsaugojimą globaliame	pektai:
9	pasaulyje, o XX a. I pusės rašytojas V. Mykolaitis – Putinas po	• individuali tapatybė
10	padidinauoju stiklu padėjo <u>atskiro žmogaus individualios tapatybės</u>	• tautinė tapatybė
11	<u>paieškas</u> .	Aiškus ir motyvuotas as-
		pektų pasirinkimas (<i>bendras</i>
		<i>vardiklis</i>) – tapatybės rūšys
		.....
		Makro analizė (to reika-
12	Buvimas savimi V. Mykolaičio – Putino psichologiniame ir	lauja temos apimtis ro-
13	intelektiniame romane „Altorių šešėly“ – tai gyvenimas klausant savo	mane)
14	prigimties, pašaukimo . Pasak K. G. Jungo teorijos, kiekvieno mūsų	
15	asmenybę nulemia kolektyvinės sąmonės archetipai, tokie kaip: <i>persona,</i>	
16	<i>šešėlis, savastis</i> . Pastarasis – paskutinis asmenybės brandos etapas, kurio	
17	siekia pagrindinis kūrinio herojus Liudas Vasaris, klaidžiodamas 18 metų	
18	savotiškoje dykumoje. Tiesa , didelę reikšmę savęs pažinimo kelyje turėjo	
19	<i>šešėlis</i> . Neatsitiktinai ir paties romano pavadinime minimas šis žodis.	
20	<i>Šešėlyje</i> glūdi visa, ką pats herojus nori nuslėpti nuo kitų, nuo savęs paties,	
21	bet vis tiek atsiveria vogtomis kūrybos akimirkomis. <i>Šešėlyje</i> glūdi ir visas	
22	kunigiškas pasaulis, kurį teks Vasariui pažinti, įvertinti. Į kunigų seminariją	
23	jaunuolis ryžtasi stoti skatinamas tėvų, įbaugintas nuo Dievo nusigrėžusių	
24	draugų likimo ir susižavėjęs patosine ir patriotine Maironio lyrika,	
25	tarnavimo Lietuvai idėja. Deja , paguldytas į seminarijos Prokrusto lovą,	
26	Liudas Vasaris supranta, kad bažnytinių dogmų apribotos tematikos	
27	neužtenka jo poetinei sielai. Kūrybiškumas, slopinamas šaltos ir niūrios	
28	aplinkos, apgaubiamas <i>šešėliu</i> , o tai sukelia vidinį poeto-kunigo konfliktą,	
29	malšinamą skaudžiuose dienoraščio puslapiuose, gamtoje. Tiek seminarija,	
30	tiek vėliau ir Kalnynai ant Vasario veido uždeda gero kunigėlio kaukę,	
31	priverčia skirti save rutininėms <i>personos</i> ceremonijoms, dusinančioms	
32	<i>savastį</i> , atimančioms jo paties „žmogiškąją esmę“. Pažadinti slaptą	
33	gyvenimą pajėgi baronienė Rainakienė – apsišvietusi, drąsi, meną	
34	išmananti aristokratė, ir romano herojus netruks pranešti (tiesa, emocijų	
35	pagautas) kunigui Ramučiu: „Kaip poetas, aš ne kunigas!“ Ši frazė	
36	reikšminga tuo, kad liudija surastą Vasario kompromisą, tačiau tikrai ne	
37	laimėjimą (tenka sutikti su Ramučiu, kad tai „apgaulinga iliuzija“)	
38	einant savęs buvimo keliu. Skilusi asmenybė gali vesti herojų tik	
39	priešingais pasaulio pažinimo keliais. Trečios romano dalies Vasaris –	
40	supasaulėjęs, filosofijos mokslus baigęs, nebijąs atvirai svarstyti apie savo	
	(ne)kunigišką lemtį, flirtuoti kadaise jį į nepatogią padėtį stačiaisais	
		PATENKINAMAS LYGIS: <u>Cituojama:</u> <i>Kaip kunigas, aš ne poetas!</i> “; „žmogiškoji esmė“; „apgaulinga iliuzija“ <u>Atpasakojama</u> <u>Ivardijama</u> (romanas, jo tipas)
		PAGRINDINIS LYGIS: <u>Pateikiami epizodų pavyzdžiai</u> (<i>pokalbis su Ramučiu, dienoraščio rašymas, stojimo į seminariją motyvai, baronienės pamokos</i>) <u>Analizuojama:</u> kokia baronienė <u>Interpretuojama</u> citata, pavadinimas, epizodai
		AUKŠTESNYSIS LYGIS <u>Aiškinamos priežastys, pasekmės</u> (skilusi asmenybė veda skirtingais keliais) <u>Ižvelgiami prieštaravimai</u> <u>Apibendrinama</u>
		AUKŠČIAUSIASIS LYGIS <u>I temą žvelgiama iš konteksto perspektyvos:</u> per Jungo kolektyvinės sąmonės archetipus.

41	klausimais. Būtent atvirumas , tvirtu balsu sakomi argumentai rodo	Vertinimas (tiesioginis ir netiesioginis): <i>tenka sutikti, flirtuoti, nepatogi padėtis...</i>
42	sutvirtėjusią asmenybę. Paskutinis žingsnis <i>savasties</i> link – atsisakymas	
43	būti kunigu. Per 18 metų Liudas Vasaris išgyvena ne vieną savęs ieškojimo	Valdo stilių (> publicistinis)
44	etapą, tačiau galiausiai paaikškėja, jog buvimas savimi pareikalauja	
45	pripažinti savo <i>šešėlinę</i> pusę ir sekti savo pašaukimu, atskyrus savo	
46	asmeninius tikslus nuo diktuojamų aplinkos.	
47		
48	Kita vertus, K. Donelaičio „Metuose“ buvimas savimi siejamas su	
49	būro buvimu lietuviu, savo kultūros išlaikymu Rytų Prūsijoje - Europos	
50	kultūrų katile. Griežtas poeto požiūris į Dievo nulemtą dalį, kurios nevalia	
51	keisti, gana aiškus. Tautinis tapatumas siejamas su lietuviškais valgiais,	
52	drabužiais, apavu, šukuosenomis, kalba. Didaktinių elementų turinčioje	
53	epinėje poemoje autorius personažų lūpomis moko lietuvninkus nebūti	
54	„smirdais“, „glūpais“: neavėti sopagais, kedelaičiais, kurpėmis, nesigėdyti	
55	dažytų sijonų, nevalgyti kasdien mėsos. Labiausiai kaltinamos panelės ir	
56	bernai, praradę gėdos jausmą ir greitai perėmę nelietuviškas madas.	
57	Donelaičio Selmui belieka nostalgiskai padejuoti, kad užmiršti tie laikai,	
58	(500 žodžių) kai lietuvninkai su vokiečiais dar nebuvo susimaišę.	
59	Šiuolaikinio žmogaus akimis žiūrint keistai atrodo tautiškumo siejimas su	
60	išoriniais žmogaus gyvenimo atributais. Paaikškinimą tokiam „siauram“	
61	rašytojo požiūriui į pažangą, modernumą randame tekste: „viežlybumas	
62	tuojaus į nieką pavirto“. Taigi tautiškumo praradimas, tegu ir	
63	smulkmenose, atsiliepia lietuvninko moralei. Ypatingas dėmesys vyžai	
64	kaip lietuvių įprasminančiam apavui (net vaizduojamas valsčius turi	
65	Vyžlaukio pavadinimą) ir jos priešinimas su užsienietišku, daug	
66	modernesniu, patogesniu apavu galėtų būti aiškinamas ir kaip savotiškas	
67	Donelaičio maištas prieš vokiečių, nes Prūsijos karalius Vilhelmas	
68	išleido įsaką, draudžiantį lietuvninkams („vergų tautai“) avėti vyžomis ir	
69	darbe, ir bažnyčioje. Poemoje užjaučiami puoselėjantys savo tautiškumą	
70	būrai: į juos kreipiamasi malonybiniais žodeliais: „širdingi mano broleliai“,	
71	nabagėliai“. Taigi, kaip matome, senosios literatūros kūrinys ryškėja	
72	mintis, kad savo tautiniam tapatumui išsaugoti globalus pasaulis yra	
73	grėsmė, keliantis pavojų Dievo paskirtam vaidmeniui.	
74	Apibendrinant nagrinėtus K. Donelaičio ir V. Mykolaičio – Putino	Emocinis elementas
75	kūrinius galima patvirtinti <u>Delfų šventyklos užrašo mintį</u> , kad savęs	įrėmina rašinį.
76	pažinimo ir buvimo paieškos vienaip ar kitaip susijusios su pasauliu ir	
77	pareikalauja iš žmogaus valios pastangų. Tik vienąkart Liudo Vasario	Užsibrėžtas tikslas – sieti
	atveju pasaulis tampa dvasinės kelionės vedliu, o Donelaičio lietuvninkų	<i>buvimo savimi</i> temą su
	būrų – grėsmė saugant savo tautinį tapatumą.	kontekstu apibendrinamas